שֶׁיַּשְׂכִּירוּ * מִמֶּנּוּ. הַגָּהּ: יִשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׂכִּיר אוֹ הִשְׁאִיל בֵּיתוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי * אֵינוֹ אוֹסֵר עָלָיו, (ז) דְּלֹא הִשְׂכִּיר אוֹ הִשְׁאִיל לוֹ בֵּיתוֹ כְּדֵי שֶׁיֶּאֱסֹר עָלָיו (המגיד פרק ב׳ (ה״י)). (ח) אֲבָל אִם הַבַּיִת שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, וּשְׂכָרוֹ יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ (ט) וְאֵינוֹ יְהוּדִי דָּר (י) בַּבַּיִת עִמּוֹ, אֵין שְׂכִירוּת הַבַּיִת מוֹעִיל לְעִנְיַן שְׂכִירוּת הָעֵרוּב (אור זרוע (מ״ב סי׳ קסמ)). (יא) יִשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁאִיל אוֹ הִשְׂכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ (בְּמָקוֹם שֶׁדָּרִים אֵינָם יְהוּדִים), * אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִיסָה בַּבַּיִת (ג) לֹא מְהַנֵּי, וּצְרִיכִים לִשְׂכֹּר מֵאֵינוֹ יְהוּדִי (בית יוסף (ד״ה מצאתי) בשם מצאתי כתוב): ב [ג]אִם בִּטְלוּ הַיִּשְׂרְאֵלִים רְשׁוּתָם (יב) לְאֶחָד מֵהֶם כְּדֵי שֶׁיֵּחָשֵׁב כִּיחִידִי אֵצֶל הָאֵינוֹ יְהוּדִי, (יג) אֵינוֹ מוֹעִיל: ג [ד]אִם אֵין לָאֵינוֹ יְהוּדִי דְּרִיסַת רֶגֶל עַל הַיִּשְׂרְאֵלִים, אֵינוֹ אוֹסֵר. כְּגוֹן, שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת

ג שֵׁם בַּגְּמָרָא ס״ד (ע״א) בְּעֻבְדָּא דְּהָמָן בַּר רִיסְתַּק. ד הָרֹא״ש בַּתְשׁוּבָה (כלל כא סי׳ ד).

## בְּאֵר הֵיטֵב

ט״ז (סק״א): (ג) לֹא מְהַנֵּי. לְעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה נֶחְשָׁב שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים בְּבַיִת אֶחָד וְלֹא יֶאֱסֹר הָאֵינוֹ יְהוּדִי עֲלֵיהֶם:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ז) דְּלֹא הִשְׂכִּיר וְכוּ׳. וּבְסֵפֶר עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְהָרַשְׁבָּ״א (ו) כָּתַב עוֹד טַעַם לְדִין זֶה, שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַשְׂכִּיר אוֹ לְהַשְׁאִיל לְעַכּוּ״ם בַּיִת בֶּחָצֵר שֶׁהוּא שָׁרוּי בְּתוֹכָהּ, וְלֹא גָּזְרוּ חֲכָמִים בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א בְּכָאן (ד״ה ישראל) וּלְעֵיל בְּסִימָן ש״ע (ד״ה אבל) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּדַוְקָא בְּשֶׁהִתְנָה הַמַּשְׂכִּיר אוֹ הַמַּשְׁאִיל שֶׁיָּכוֹל לְסַלְּקוֹ בְּכָל שָׁעָה שֶׁיִּרְצֶה, א]וּבְהֵיכָא דְּלֹא יָכוֹל לְסַלּוּקֵהּ בְּוַדַּאי אוֹסֵר עָלָיו, וְעַיֵּן מַה שֶּׁהֶאֱרַכְנוּ בָּזֶה בְּסִימָן שפ״ד בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אינו): (ח) אֲבָל אִם הַבַּיִת וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, דְּלֹא נֵימָא דִּשְׂכִירוּת הַצָּרִיךְ לְעִנְיַן הֶתֵּר טִלְטוּל נִכְלָל בִּשְׂכִירוּת הַבַּיִת, מִשּׁוּם דְּאֻמְדָּנָא דְּמוֹכַח הוּא שֶׁלֹּא שָׂכַר מִמֶּנּוּ הַבַּיִת אַדַּעְתָּא שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת וְלֹא יִצְטָרֵךְ תּוּ לִשְׂכֹּר הָרְשׁוּת מֵהָעַכּוּ״ם, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן הָכִי רַק בַּמַּשְׂכִּיר וְלֹא בַּשּׂוֹכֵר, וּלְהָכִי צָרִיךְ לִשְׂכֹּר מִמֶּנּוּ רְשׁוּתוֹ: (ט) וְנָכְרִי וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, הַנָּכְרִי הַמַּשְׂכִּיר: (י) בַּבַּיִת עִמּוֹ. וּמַיְרֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהָעַכּוּ״ם (ז) חָדָר מְיֻחָד, דְּאִם יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לַיִּשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַבַּיִת, לֹא גָרַע מִשְּׂכִירוֹ וּלְקִיטוֹ שֶׁל הָעַכּוּ״ם וְלֹא יִצְטָרֵךְ לִשְׂכֹּר רְשׁוּתוֹ. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ט״ו מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (יא) יִשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁאִיל וְכוּ׳ בְּמָקוֹם שֶׁדָּרִים נָכְרִים וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים בְּחָצֵר שֶׁאֵינוֹ יְהוּדִי דָּר בָּהּ, וְהוּא דָּר בְּבַיִת אֶחָד וְהַשְּׁנִיָּה הִשְׂכִּיר לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר, וְיֵשׁ לוֹ בְּבַיִת זֶה תְּפִיסַת יָד דְּהַיְנוּ שֶׁהִשְׁאִיר בּוֹ כֵּלִים שֶׁאֵינָם נִטָּלִים בְּשַׁבָּת, וּמֵחֲמַת זֶה אֵין צְרִיכִין לְעָרֵב בֵּינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן ש״ע (ס״ב), וְקָא מַשְׁמַע לָן דַּאֲפִלּוּ הָכִי אֵינָם חֲשׁוּבִים כְּחַד וּצְרִיכִים לִשְׂכֹּר מֵהָעַכּוּ״ם, דִּתְפִיסַת יָד לֹא עָדִיף מֵאִם עֵרְבוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא שָׂכְרוּ מִן הָעַכּוּ״ם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ד׳, עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אף) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: ב (יב) לְאֶחָד מֵהֶם. שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים הוּא מֻתָּר לְטַלְטֵל וְהֵם יִהְיוּ אֲסוּרִין, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ש״פ (ס״ד): (יג) אֵינוֹ מוֹעִיל. דְּאִם כֵּן בִּטַּלְתָּ תּוֹרַת עֵרוּב מֵאוֹתוֹ מָבוֹי, שֶׁהֲרֵי לֹא יִצְטָרְכוּ לִשְׂכֹּר כְּלָל וְיוּכְלוּ תָּמִיד לְבַטֵּל (מ) וְיִשָּׁכַח תּוֹרַת עֵרוּב [גְּמָרָא (סד.)]:

## בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֶׁיִּכְלֶה הַזְּמַן וְאֵינוֹ חוֹזֵר וְנֵעוֹר אַחַר שֶׁעָשׂוּ הַשְּׂכִירוּת מֵחָדָשׁ, וְיֻסַּר בָּזֶה קֻשְׁיַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סי׳ שפב סק״ז). אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן הֶחְלִיט בִּפְשִׁיטוּת בְּסֵפֶר עֲצֵי אַלְמֻגִּים (סק״ק יג) עַיֵּן שָׁם], מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דִּבְשָׁעָה שֶׁקִּבֵּץ הַפַּת וְהִנִּיחוֹ לְשֵׁם עֵרוּב הָיָה עַל דַּעַת כֵּן שֶׁיִּשְׂכֹּר מִן הָעַכּוּ״ם קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְכֵן עָשָׂה, אֶפְשָׁר דְּמוֹעִיל לְכֻלֵּי עָלְמָא, דַּהֲרֵי נַעֲשָׂה לְשֵׁם עֵרוּב לְשַׁבָּת זוֹ [וּמִסִּימָן שפ״ג דִּמְבֹאָר שָׁם דְּהָעֵרוּב שֶׁעוֹשִׂין קֹדֶם הַשְּׂכִירוּת נִתְבַּטֵּל כְּשֶׁבָּא הָעַכּוּ״ם, אֵין רְאָיָה, דְּהָתָם הוּא כְּשֶׁבָּא בְּשַׁבָּת וְלֹא שָׂכְרוּ מִמֶּנּוּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת, דְּבִזְמַן חָלוּת הָעֵרוּב שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לֹא הָיָה שָׂכוּר מִן הָעַכּוּ״ם, וְכֵיוָן שֶׁהָיָה עוֹמֵד לָבוֹא בְּשַׁבָּת אִיגְּלֵי מִלְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּהָעֵרוּב לֹא הָיָה רָאוּי לְהִתְקַיֵּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת זְמַן חָלוּת הָעֵרוּב כְּבָר נַעֲשָׂה הַשְּׂכִירוּת מִקֹּדֶם כַּדִּין, מִמֵּילָא חָל הָעֵרוּב אָז גַּם כֵּן]. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בִּנְהַר שָׁלוֹם סִימָן שפ״ג (סק״א) שֶׁמְּצַדֵּד גַּם כֵּן דִּבְאֹפֶן זֶה שֶׁשָּׂכְרוּ מִן הָעַכּוּ״ם קֹדֶם הַשַּׁבָּת אַף שֶׁעָשׂוּ הָעֵרוּב מִתְּחִלָּה מוֹעִיל, וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַחַיֵּי אָדָם כְּלָל ע״ה דִּין א׳ וּמִלְּשׁוֹן עֲצֵי אַלְמֻגִּים בְּסִימָן זֶה סָעִיף ט׳ עַיֵּן שָׁם. וְגַם לְבַד זֶה מִסְתַּבְּרָא דְּמוֹעִיל בְּדִיעֲבַד הָעֵרוּב, דְּעַל כָּל פָּנִים הָיוּ מְשֻׁתָּפִין בַּפַּת שֶׁל הָעֵרוּב בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאִיתָא בְּסִימָן שס״ו סָעִיף י״א דַּאֲפִלּוּ לֹא הִנִּיחוּ הַפַּת לְשֵׁם עֵרוּב גַּם כֵּן מְהַנֵּי כְּשֶׁהֵם שֻׁתָּפִין בַּפַּת, וְגַם בְּהָא דִּלְקַמָּן סָעִיף ז׳ יֵשׁ לוֹמַר דְּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת עֵרוּב הַיְנוּ רַק לְכַתְּחִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחַ עַכְשָׁו לְשֵׁם עֵרוּב אוֹתוֹ הַפַּת אוֹ פַּת אַחֵר וּלְבָרֵךְ כְּתִקּוּן חֲזַ״ל מִשּׁוּם דְּנִתְבַּטֵּל שֵׁם עֵרוּב מֵאוֹתוֹ הַפַּת כְּשֶׁכָּלָה הַזְּמַן, אֲבָל בְּדִיעֲבַד כְּשֶׁקָּדֵשׁ הַיּוֹם וְלֹא עָשָׂה שׁוּם תִּקּוּן מֵחָדָשׁ יוּכַל לִסְמֹךְ עַל אוֹתוֹ הַפַּת, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם מְשֻׁתָּפִים בּוֹ. וּמָצָאתִי בְּבֵית מֵאִיר (ס״ז) שֶׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל הָא דְּסָעִיף ז׳, דַּהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים מְשֻׁתָּפִין בַּפַּת קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְהָרְאָיָה שֶׁהֵבִיאוּ לָזֶה מֵרַשׁ״י פֶּרֶק הַדָּר (סה: ד״ה דאתא) [וְהוּא דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שפ״ג], שָׁם לֹא אַיְירֵי אֶלָּא בִּשְׂכִירוּת בְּשַׁבָּת, וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת לֹא הָיָה הָעֵרוּב רָאוּי לִהְיוֹת קַיָּם, כִּדְאִיתָא בַּתּוֹסָפוֹת (שם ד״ה דאתא), וּפְשִׁיטָא דִּבְשַׁבָּת אִי אֶפְשָׁר לְהָעֵרוּב לָחוּל, אֲבָל שָׂכְרוּ קֹדֶם שַׁבָּת דְּשַׁיָּךְ סְבָרָא הַנַּ״ל, צָרִיךְ עִיּוּן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם, וּלְפִי דְּבָרֵינוּ יְיֻשַּׁב קַשְׁיָתוֹ, דִּבְדִיעֲבַד גַּם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מוֹדֶה דִּמְהַנֵּי, וְלֹא אַיְירֵי רַק לְעִנְיַן מִצְוַת עֵרוּב לְכַתְּחִלָּה. הַיּוֹצֵא מִכָּל זֶה, דִּלְכַתְּחִלָּה לְכֻלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַשְּׂכִירוּת מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הָעֵרוּב, וְאִם יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת הָעֵרוּב מִתְּחִלָּה, אָסוּר לְבָרֵךְ עָלָיו, אָכֵן בְּדִיעֲבַד מִסְתַּבְּרָא דְּהָוֵי עֵרוּב אַף שֶׁעָשָׂה הַשְּׂכִירוּת אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁבִּזְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת זְמַן חָלוּת הָעֵרוּב כְּבָר נַעֲשָׂה הַשְּׂכִירוּת:

* מִמֶּנּוּ. וְאָז יֵעָשֶׂה הָעַכּוּ״ם כְּאִלּוּ הוּא אוֹרֵחַ עִמָּהֶן [רַמְבַּ״ם (פ״ב ה״י)]. דַּע דִּבְרַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (יט. ד״ה הדר) מְבֹאָר דַּאֲפִלּוּ מַתָּנָה אֵינוֹ מוֹעִיל, רַק שְׂכִירוּת, וְהָעְתִּיקוֹ בְּחַיֵּי אָדָם (כלל עה ס״א). וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּמַיְירֵי בְּמַתָּנָה רְעוּעָה כְּעִנְיַן דְּאַיְירִינַן בִּשְׂכִירוּת, אֲבָל אִי נָתַן לוֹ בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה בִּכְתִיבָה גְּמוּרָה בְּעַרְכָּאוֹת, פָּשׁוּט דְּמוֹעִיל. וְהָא דְּלֹא הִצְרִיכוּ חֲכָמִים מַתָּנָה, מִשּׁוּם דְּלֹא רָצוּ לְהַחְמִיר כָּל כָּךְ, דְּהַנָּכְרִי לֹא יִרְצֶה לָתֵת בְּשׁוּם אֹפֶן מַתָּנָה גְּמוּרָה:

* אֵינוֹ אוֹסֵר עָלָיו. וּפְשׁוּט דְּלָאו דַּוְקָא עָלָיו אֵינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא גַּם עַל אֲחֵרִים הַדָּרִים שָׁם אֵינוֹ אוֹסֵר, דְּאִם לֹא כֵּן מַאי הוֹעִילוּ בְּאָמְרָם אֵינוֹ אוֹסֵר עָלָיו, כֵּיוָן שֶׁאוֹסֵר עַל אַחֲרִינִי בְּטִלְטוּל מִמֵּילָא גַּם הוּא אָסוּר שֶׁהָאֲחֵרִים אוֹסְרִים עָלָיו (מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א), וְכֵן כָּתַב בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב)). וּלְפִי זֶה בְּאִם אֵין בַּעַל הַבַּיִת דָּר שָׁם בְּעַצְמוֹ כְּלָל רַק הִשְׂכִּיר אֶת חֲצֵרוֹ לְיִשְׂרְאֵלִים אֲחֵרִים וְגַם לְנָכְרִי, אֶפְשָׁר דְּבָזֶה לֹא שַׁיָּךְ טַעַם הָרַמָּ״א דְּלֹא הִשְׂכִּיר אַדַּעְתָּא וְכוּ׳, וְשַׁפִּיר יֵשׁ לוֹמַר דְּאוֹסֵר הַנָּכְרִי עֲלֵיהֶם, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר חֶמֶד מֹשֶׁה בְּסִימָן שפ״ד (סק״א) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מָצָאתִי בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף בְּסִימָן זֶה (סק״א) שֶׁמְּצַדֵּד כֵּן. וּבְחַיֵּי אָדָם (שם ס״ט) כָּתַב דְּגַם בְּאֵינוֹ דָּר בְּעַצְמוֹ בֶּחָצֵר גַּם כֵּן אָמְרִינַן דְּלֹא הִשְׂכִּיר לוֹ אַדַּעַת דְּלֵאסֵר עַל יִשְׂרְאֵלִים הַדָּרִים עִם הַנָּכְרִי. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה עִקָּר כְּחֶמֶד מֹשֶׁה וּבִרְכֵּי יוֹסֵף, מֵאַחַר שֶׁעִקַּר דִּינָא דְּרַמָּ״א צָרִיךְ עִיּוּן וּכְמוֹ שֶׁנִּתְקַשּׁוּ כָּל הָאַחֲרוֹנִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ גַּם אָנוּ בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (סק״ו) וּבְבֵאוּר הֲלָכָה לְקַמָּן סִימָן שפ״ד (ד״ה אינו), וְדֵי לָנוּ לְהָקֵל בְּשֶׁשָּׁרוּי בְּעַצְמוֹ בֶּחָצֵר. וּרְאָיוֹתָיו בְּנִשְׁמַת אָדָם (שם סק״ב) יֵשׁ לִדְחוֹת בְּקַל, דְּהָתָם בְּנִדּוֹן דְּהַתּוֹסָפוֹת גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה דָּר עִם הַבַּחוּרִים, וְאִם הָיוּ הַבַּחוּרִים אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה מִמֵּילָא גַּם הוּא הָיָה אָסוּר, וּבָזֶה לֵיכָא לְאִסְתַּפּוּקֵי כְּלָל בְּעִנְיָנֵנוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי, וּדְבָרֵינוּ הוּא בְּשֶׁאֵינוֹ דָּר שָׁם בְּעַצְמוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַנִּשְׁמַת אָדָם בְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א שָׁם לֹא נְהִירִין כְּלָל:

* אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִיסָה וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יא) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר. [ב]וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א סָעִיף קָטָן ו׳ (ד״ה ישראל שהשאיל) שֶׁתָּמֵהּ עַל דִּין זֶה, דְּמִכָּל מָקוֹם הֲלֹא סוֹף סוֹף אֵין אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה עַל יְדֵי תְּפִיסַת יָד בְּלִי שׁוּם עֵרוּב, וּכְלָלָא הוּא דְּכָל שֶׁאֵין אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה לֹא הִצְרִיכוּ חֲכָמִים לִשְׂכֹּר

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) עַיֵּן שָׁם בְּדַף כ״א עַמּוּד ד׳, וּבְדַף כ׳ עַמּוּד ג׳ (שער ד סי׳ ג) הֵבִיא גַּם כֵּן דִּין זֶה וְלֹא נָקַט רַק טַעַם זֶה הָאַחֲרוֹן לְבַד, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב). וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר (ס״ב) שֶׁהִשִּׂיג עַל דִּינָא דְּרַמָּ״א, דְּהָא לֹא מִקַּיְּמָא תַּקַּנְתָּא דְּרַבָּנָן בְּהָכִי שֶׁלֹּא יִלְמֹד מִמַּעֲשָׂיו דְּהָא זֶה שְׁכִיחַ, עַיֵּן שָׁם, וְלֹא רָאָה דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵבֵאנוּ, וְעַיֵּן עוֹד שָׁם שֶׁהֵבִיא מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם בְּחִבּוּרוֹ (שם) וּבְפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ״ו מ״א) שֶׁפָּלִיג אַדִּין דְּרַמָּ״א, וּמְסַיֵּם בְּצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא. וְעַל כֵּן לְדִינָא נִרְאֶה דְּצָדְקוּ דִּבְרֵי הַגְּרָ״א שֶׁלֹּא חִלֵּק כְּלָל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְכוּתִי רַק בֵּין יָכוֹל לְסַלְּקוֹ לְאֵין יָכוֹל לְסַלְּקוֹ, וּבְיָכוֹל לְסַלְּקוֹ גַּם לְהָרַמְבַּ״ם יֵשׁ לְהָקֵל כַּמּוּבָן: (ז) הַגְּרָ״א (ד״ה אבל) וְהַגְּרַ״ז (ס״ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב): ב (ח) וְאִם תֹּאמַר שֶׁיְּעָרְבוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל, יֹאמְרוּ עֵרוּב מוֹעִיל בִּמְקוֹם עַכּוּ״ם [גְּמָרָא (סד.)]:

---

**ליקוטי דברי הרב: א]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ישראל שהשכיר או השאיל בית לנכרי בחצר אינו אוסר עליו אע״פ שיש עוד ישראל דר עמו בחצר לפי שלא השכיר או השאיל לו ביתו על דעת שיאסור עליו. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ג) כתב כהרמ״א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יד) הַפְתּוּחוֹת זוֹ לָזוֹ (טו) וְאֵין לָהֶם דְּרִיסַת רֶגֶל זֶה עַל זֶה, וּבְחָצֵר אֶחָד דֶּר אֵינוֹ יְהוּדִי וּבְחָצֵר אַחֵר דָּרִים שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים אוֹ יוֹתֵר, (טז) מְכַנְּסִין וּמוֹצִיאִין מֵחָצֵר זוֹ לְחָצֵר זוֹ בְּשַׁבָּת (יז) דֶּרֶךְ (ג) חַלּוֹן (יח) שֶׁבֵּינֵיהֶם (יט) * וְאֵין צְרִיכִין לִשְׁכֹּר מֵהָאֵינוֹ יְהוּדִי: ד הַשּׁוֹכֵר מִן הָאֵינוֹ יְהוּדִי סְתָם, מוֹעִיל, וְאֵין צָרִיךְ לְפָרֵשׁ לוֹ שֶׁהוּא לְהַתִּיר הַטְלְטוּל, (כ) וְאֵין צָרִיךְ לִכְתֹּב שׁוּם כְּתִיבָה עַל הַשְּׁכִירוּת: ה [1]שׁוֹכְרִין מֵאֵינוֹ יְהוּדִי (כא) אֲפִלּוּ (ד) בְּפָחוֹת מִשָּׁוָה פְּרוּטָה. וּמֻתָּר לִשְׁכֹּר מִמֶּנּוּ (כב) בְּשַׁבָּת (מרדכי ריש פרק הדר (סי' תקמ)). (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שפ"ג (ס"ק)): ו (כג) * [2]כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי חוֹזֵר

ה שָׁם (ס"ה) [ס"ב] (ע"א) וּכְרֹב שֵׁשֶׁת וּכְפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד"ה מהרה"ק) בְּשֵׁם הָעֲרוּךְ (ערך מהרה"ק). ו שָׁם ס"ו (ע"א). ז הָרא"ש (פ"ו סי' א) וְהַמְּרַדְּכִי בְּרֵישׁ פֶּרֶק הַדָּר (סי' תקח) בְּשֵׁם ר"מ (פסקים סי' קלג) וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת עֲרוּבִין (אות ט).

## בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ג) חַלּוֹן. לְאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין דֶּרֶךְ פֶּתַח. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ה): ה (ד) בְּפָחוֹת. דְּכָן נוֹהֵג מַקֵּפִיד אֲפִלּוּ עַל פְּחוֹת מִשָּׁוָה פְּרוּטָה. וְאִם כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנֵּי אִם

## בֵּאוּר הֲלָכָה

מֵהָעִכּוּ"ם, וְכֵן תָּמֵהַּ בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) וּבַעֲצֵי אַלְמֻגִּים (סק"ד) וְנִשְׁאֲרוּ בְּצָרְיָהּ עִיּוּן. וְעַיֵּן בְּדַמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר סָעִיף קָטָן ו' שֶׁיֵּשׁ קְצָת דִּבְרֵי הָרַמְ"א:

ג * וְאֵין צְרִיכִין לִשְׁכֹּר מֵהָעִכּוּ"ם. דַּע דְּהַבַּיִת יוֹסֵף בְּסוֹף בְּסוֹף הַסִּימָן (ד"ה כתב המרדכי בסוף) הֵבִיא דָּעָה אַחֶרֶת בָּזֶה בְּשֵׁם הַמְּרַדְּכַי (סי' תקיט), דְּאֵינוֹ מַתִּיר לְטַלְטֵל דֶּרֶךְ פֶּתַח אוֹ אֲפִלּוּ הוּא דֶּרֶךְ חַלּוֹן אִם הוּא לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה, וְאִם יִרְצֶה לְטַלְטֵל יִסְתַּלֵּק דֶּרֶךְ חַלּוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה אוֹ דֶּרֶךְ הַכֹּתֶל מִלְּמַעְלָה דְּלֹא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ וְלֹא גָּזְרוּ בָּזֶה. וְעוֹד הוֹסִיף הַמְּרַדְּכַי, דְּגַם בְּאֹפֶן זֶה אֵינוֹ מֻתָּר רַק בְּשֶׁפָּתַח שֶׁל כָּל חָצֵר יוֹצֵאת לְמָבוֹי אַחַר דְּאֵינָם אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה בְּמָבוֹי, אֲבָל אִם פְּתָחֵיהֶם יוֹצְאוֹת לְמָבוֹי אַחַת שֶׁאוֹסְרִים זֶה עַל זֶה בְּמָבוֹי עַד שֶׁיִּשְׁכְּרוּ רְשׁוּתוֹ [וּכְגוֹן דְּאֵיכָא שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרְאֵל] בָּזֶה אֲסוּרִים לְטַלְטֵל מֵחָצֵר לְחָצֵר בְּכָל גְּוָנֵי, אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ כֹּתֶל לְמַעְלָה, עַד כָּאן דִּבְרֵיהֶם [לְפִי פֵּרוּשׁ הַבַּיִת יוֹסֵף, שֶׁהוּא עִקַּר לְמַעֲשֵׂה הַיָּטֵב בְּמַרְדְּכַי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבַיִת מֵאִיר]. וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ כָּאן הֶחְזִיק בְּדַעַת הָרא"ש (שו"ת כלל כא סי' ד) דַּאֲפִלּוּ דֶּרֶךְ חַלּוֹן לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה אוֹ אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ פֶּתַח מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהֶם דְּרִיסַת הָרֶגֶל זֶה עַל זֶה, וְאִם כֵּן אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְחֹשׁ בָּזֶה לְדִבְרֵי הַמְּרַדְּכַי, וְכֵן כָּתַב בְּצַעֲצֵי אַלְמֻגִּים (סק"ו) שֶׁדִּין זֶה הוּא פָּשׁוּט, וּלְדִידֵיהּ גַּם הַמְּרַדְּכַי מוֹדֶה בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁהָאֲרִיךְ. אָכֵן בְּפֶרֶט הַשֵּׁנִי שֶׁהוֹסִיף הַמְּרַדְּכַי דְּהֵיכִי דְּפִתְחֵיהֶם יוֹצְאִים לְמָבוֹי אֶחָד גָּרַע, בָּזֶה אֵינוֹ מְפֹרָשׁ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְהָפֵךְ, וְאַף שֶׁהַמְחַבֵּר לֹא חִלֵּק בָּזֶה. אָכֵן מִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א סָעִיף קָטָן ח' (ד"ה דרך) שֶׁכָּתַב דְּדֶרֶךְ מָבוֹי אָסוּר, עַיֵּן שָׁם, מוּכָח דְּבַשֻׁלְחָן עָרוּךְ מְיִירֵי בְּמָקוֹם שֶׁאוֹסְרִין זֶה עַל זֶה בְּמָבוֹי, וַאֲפִלּוּ הָכִי הַתִּיר הַמְחַבֵּר לְהוֹצִיא דֶּרֶךְ חַלּוֹן אוֹ פֶּתַח, א) וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּכִגּוֹן זֶה עַל כָּל פָּנִים לְהוֹצִיא דֶּרֶךְ חַלּוֹן שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה וּמִכָּל שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ פֶּתַח, מֵאַחַר שֶׁהַבַּ"ח (ס"ק) [וְהָעַתִּיקוֹ גַּם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ד)] וְהֶחְכִּים צֹבִי (סי' ו) נוֹטִים לְדַעַת הַמְּרַדְּכִי בָּזֶה אֲפִלּוּ בְּחַלּוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, עַיֵּן שָׁם. וְדַע, דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר שְׁפָסַק כְּהָרא"ש דְּעִכּוּ"ם אֵינוֹ אוֹסֵר עַל יְדֵי חַלּוֹן כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ דְּרִיסַת הָרֶגֶל עַל יִשְׂרְאֵל, אֲפִלּוּ אִם חָצֵר הָעַכּוּ"ם מַסְפִּיק בֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרְאֵל, אִם הַיִּשְׂרְאֵלִים רוֹצִים לְטַלְטֵל מֵאֶחָד לַחֲבֵרוֹ דֶּרֶךְ חָצֵר עַכּוּ"ם מֻתָּרִים עַל יְדֵי עֵרוּב שֶׁיַּעֲשׂוּ בֵּינֵיהֶם, אַף שֶׁחָצֵר הָעַכּוּ"ם מַסְפִּיק בְּאֶמְצַע, דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ אוֹסֵר עֲלֵיהֶם, דִּירְתוֹ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, כֵּן מְצַדֵּד הַבַּיִת יוֹסֵף בְּרֵישׁ הַסִּימָן (ד"ה וכתב הרא"ש) בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי מוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב וַיְיל (דיני והלכות סי' ע) וְהֶחְכִּים צֹבִי (סק"ג) וְהַמְּגַן אַבְרָהָם בְּסִימָן ש"צ (סק"א) [וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין זֶה מָכָרָה, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְסָמֹךְ לְהָקֵל, עַיֵּן בְּבַיִת מֵאִיר בְּצַעֲצֵי אַלְמֻגִּים בְּסִימָן זֶה (שם)]:

ו * כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָעַכּוּ"ם חוֹזֵר וְכוּ'. יֵשׁ בְּעִנְיָן הָזֶה מְבוּכָה רַבָּה בֵּין הַמְפָרְשִׁים, וְהַמְּחֻדָּרֶת שֶׁבְּכֻלָּם הִיא שִׁטַּת הַב"ח (ס"ג) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ח) [כִּי כַּמָּה אַחֲרוֹנִים עוֹמְדִים בְּשִׁטָּתָם] דְּכְשֶׁהִשְׂכִּירוּ לִזְמַן קָצוּב אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בְּאֶמְצַע הַזְּמַן וְכִדְמוּכָח מִפָּסִיק י"ד, וְכֵן כָּתַב בְּתִמִּים דַּעִים (סי' עז) דְּקֹדֶם הַזְּמַן שֶׁקָּצַב אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר וַאֲפִלּוּ אִם יַחְזִיר לוֹ הַדָּמִים, דְּהָא הִשְׂכִּירוֹ פַּעַם אַחַת וְהַכְּמִים עָשְׂאוּ זֹאת לְשִׂכִּירוּת גְּמוּרָה וּמַה יּוֹעִיל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לְהָשִׁיב הַדָּמִים. וּמַה שֶּׁתָּלוּ דִּבְרֵיהֶם בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י (סא: ד"ה עד שלא) שֶׁכָּתַב דְּאִי אֲנַן מְנִיהּ לֹא יָכוֹל לַחֲזֹר שֶׁהֲרֵי נָקַט דְּמֵי, כְּבָר כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים [אַלְיָה רַבָּה (שם) וּבֵית מֵאִיר (ס"ז) וַעֲצֵי אַלְמֻגִּים (ס"ק יא) וְחֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק"א)] דְּמִזֶּה אֵין רְאָיָה, דְּאֵין כַּוָּנַת רַשְׁ"י בְּמָה שֶׁכָּתַב דְּנָקַט דְּמֵי מִפְּנֵי שֶׁהַפְּעוֹת בְּיָדוֹ, אֶלָּא הַכַּוָּנָה שֶׁהֲרֵי לָקַח דָּמִים וּמְפַיֵּלָא נִקְנֶה הָרְשׁוּת לַשּׁוֹכֵר, וְהָאֱמֶת אִתָּם, שֶׁכֵּן הוּא הַלָּשׁוֹן בְּבַרְטְנוּרָה (פ"ו מ"ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁהֲרֵי שְׁקִיל דָּמִים, וְעַל פִּי הָרֹב הוּא מַעְתִּיק דִּבְרֵי רַשְׁ"י, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּרַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (כ: ד"ה מתני') שֶׁכָּתַב בָּזֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דְּהָא לָאו בְּדִבּוּרָא בְּעָלְמָא הוּא שֶׁיְּהֵא יָכוֹל לַחֲזֹר וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הֲרֵי דְּנַהֲפוֹךְ הוּא, דְּמוּכָח מִשָּׁם דְּאִי אֶפְשָׁר לַחֲזֹר בְּשׁוּם שִׂכִּירוּת

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ט) כֵּן אִיתָא בְּתִשְׁוּבַת הָרא"ש (כלל כא סי' ד): (י) בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרא"ש): (יא) פְּרִי מִגְדִּים (משב"ז סק"ה): (יב) לְבוּשׁ: (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) מַאֲמַר מָרְדְּכַי סִימָן שצ"ה (סק"ג). וּלְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְפִי זֶה מֻבְנֶמֶּם קָצַת, שֶׁכָּתַב 'שֶׁבֵּינֵיהֶם' וְאַחַי לְאַפּוּקֵי דֶּרֶךְ הַמָּבוֹי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א (ד"ה דרך) וְכֵן מוּכָח בְּבֵית יוֹסֵף (שם), וְהָרֵי הַמְחַבֵּר צַיֵּר דִּינוֹ בִּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֶחָד שֶׁל עַכּוּ"ם וְאֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּבָזֶה אֲפִלּוּ לְמָבוֹי שָׁרִי, דְּאֵין עַכּוּ"ם אוֹסֵר עַל חָצֵר אֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ יֶשׁ בּוֹ כַּמָּה בָּתִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שצ"א (ס"א), וּבָאֱמֶת בְּמָקוֹר הַאי דִּינָא דְּמַחְבֵּר, הַיְנוּ בְּתִשְׁוּבַת הָרא"ש, הָיָה הַמַּעֲשֶׂה בִּשְׁלֹשָׁה חֲצֵרוֹת וּשְׁתֵּים מֵהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם, וּבָזֶה נִיחָא הַאי דִּיּוּק דִּבְרֵיהֶם: (טו) וּבְטוּ"ז (סק"ה) כָּתַב דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שְׁפָא יִלְמַד מִמַּעֲשָׂיו, אָכֵן לֹא אָזְלִינַן בָּתַר טַעַם זֶה בִּשְׁלְמוּת, דְּהָרֵי בְּבֵית אֶחָד אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה יִשְׂרְאֵלִים

[1] **לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א)** וּבשו"ע הרב (ס"ה) כתב שמותר להכניס ולהוציא דרך חלונות שביניהם אע"פ ששתי החצרות פתוחות למבוי אחד. **ב)** וּבשו"ע הרב (ס"ט) כתב כהט"ז שאפילו אם שכרו לזמן מצי למיהדר אם נותן הדמים לפי ערך אורך הזמן הנשאר (וכן אם שכרו ממנו לעולם בפירוש).

[2] **עֵרוּב וְהֶדֵּר** - *Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar*
*Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah*